

Skatteetaten

(innsendt via kontaktskjema i altinn)

Oslo, 12. november 2021
Vår ref. 11223688

Ansvarlig advokat: Are Fagerhaug

**TONO SA - ORG. NR. 971 435 038 – SØKNAD OM REGISTRERING I
MERVERDIavgiftsregisteret fra 1. januar 2022 - FORKLARING AV
REGISTRERINGSGRUNNLAG OG ANMODNING OM AKSEPT FOR PRINSIPPER FOR ENDRET
avgiftshåndtering**

1 INNLEDNING

Dette brevet inngis som forklaring til søknad om registrering i Merverdiavgiftsregisteret for TONO, org.nr. 971 435 038. Tilsvarende brev er sendt inn på vegne av Norwaco, org.nr. 961 085 993, og Gramo org.nr. 971 276 002, (TONO, Norwaco og Gramo er samlet i det følgende omtalt som Organisasjonene). TONO og Norwaco har samtidig med innsending av dette brevet, søkt om forhåndsregistrering av praktiske årsaker i Merverdiavgiftsregisteret fra 1. januar 2022, mens Gramo som allerede er registrert i Merverdiavgiftsregisteret har gitt beskjed om at de ønsker å utvide allerede eksisterende registrering fra samme dato. Organisasjonene ønsker at denne henvendelsen og registreringssøknadene skal vurderes samlet av skatteetaten, da Organisasjonene oppkrever tilsvarende typer vederlag og det er viktig at "bransjen" håndteres likt i denne sammenheng.

Organisasjonene oppkrever kollektive vederlag på vegne av grupper av rettighetshavere som enten har opphavsrettigheter etter åndsverksloven §§ 2 og 3 (for kunstnere, forfattere, tekstforfattere, komponister mv.), i det følgende kalt "Opphavsrett" eller har såkalte nærstående rettigheter etter åndsverksloven kap 2 (for produsenter, utøvende kunstnere, fotografer mv.) i det følgende kalt "Nærstående rettigheter". Organisasjonene oppkrever til sammen vederlag for nærmere 3 millioner rettighetshavere i Norge og internasjonalt (i tidligere brev til skatteetaten er det opplyst at det er hundretusener av rettighetshavere, men det riktige er altså nærmere 3 millioner rettighetshavere totalt).

Det har over lengre tid vært dialog mellom Organisasjonene og de sentrale skattemyndighetene for å avklare den avgiftsmessige håndteringen av vederlag som Organisasjonene oppkrever. Denne dialogen er oppsummert i brev av 20. oktober 2021 til Skattedirektoratet og Finansdepartementet, se punkt 2 i brevet (brevet er vedlagt som vedlegg 1). Skattedirektoratets seneste konklusjoner er at Organisasjonenes oppkreving av kollektivt

vederlag er å anse som omsetning i merverdiavgiftslovens forstand, at vederlag som oppkreves gjennom Organisasjonene skjer på vegne rettighetshaverne og at avgiftsbehandlingen av vederlaget skal baseres på rettighetshavers registreringer og avgiftsstatus. Videre oppfatter vi Skattedirektoratets seneste tilbakemelding som et pålegg til Organisasjonene om å starte å innkreve merverdiavgift på kollektivt rettighetsvederlag i henhold til Skattedirektoratets konklusjoner.

Slik Organisasjonene oppfatter det er det imidlertid ikke mulig å oppkreve merverdiavgift i overenstemmelse med konklusjonene som er gitt av Skattedirektoratet, når oppkrevingen skal skje på vegne av rettighetshaverne og basert på rettighetshavers avgiftsstatus. Dette fordi det ikke er mulig å identifisere den enkelte rettighetshavers vederlag ved fakturering til den enkelte kunde. I tillegg vil det ikke være praktisk mulig å spesifisere og identifisere rettighetshavere og rettighetshaverens merverdiavgift overfor hver enkelt kunde og videreføre denne til rett rettighetshaver. Se nærmere beskrivelse av dette med eksempel i punkt 3 i vedlegg 1. Organisasjonene har som følge av dette utarbeidet og sendt inn forslag til nytt regelverk, med en frivillig registreringsordning i Merverdiavgiftsregisteret som skal gjelde for organisasjoner som oppkrever vederlag etter åndsverkloven kollektivt på vegne av flere rettighetshavere, se konkret forslag i punkt 4 i vedlegg 1.

I påvente av eventuelle regelverksendringer, er Organisasjonene stilt overfor et vanskelig dilemma om hvordan de skal forholde seg til gjeldende regelverk og Skattedirektoratets pålegg. Organisasjonene ønsker å etterkomme krav om oppkreving av merverdiavgift, men kan samtidig ikke legge opp til ordninger som er umulige å gjennomføre. Organisasjonene ser det heller ikke som noe godt alternativ å fortsette å ikke oppkreve merverdiavgift, gitt Skattedirektoratets seneste konklusjoner.

Organisasjonene har i den forbindelse vurdert om det er mulig å starte oppkreving av rettighetsvederlag med merverdiavgift i eget navn etter dagens regelverk. Selv om det rettslige grunnlaget for Organisasjonenes oppkreving av merverdiavgiften i eget navn kan være noe uavklart, har Organisasjonene konkludert med at dette er mulig, se nærmere beskrivelse av dette i punkt 2 under. Dette er også bakgrunnen for at Organisasjonene har besluttet å starte å fakturere rettighetsvederlaget i eget navn fra 1.1.2022, og samtidig søke registrering i Merverdiavgiftsregisteret fra samme dato. Konsekvensene av dette er nærmere beskrevet i punkt 3 under, hvor vi også anmoder om skatteetatens tilbakemelding og aksept for at dette kan gjennomføres i overenstemmelse med Organisasjonenes beskrivelse.

2 GRUNNLAGET FOR REGISTRERING I MERVERDIAVGIFTSREGISTERET OG Å STARTE OPPKREVING AV VEDERLAG I EGET NAVN

Utgangspunktet for Skattedirektoratets konklusjoner, er at rettighetsvederlaget ikke oppkreves i Organisasjonenes eget navn, men oppkreves av Organisasjonene som en formidler på vegne av rettighetshaver og at det dermed må være rettighetshavers egen avgiftsregistrering og avgiftsstatus som styrer Organisasjonenes oppkreving av merverdiavgift. Vi er ikke uenige i at det rettslige utgangspunktet er at Organisasjonene formelt sett ikke erverver rettighetene som omsettes. Samtidig mener vi at denne type kollektiv oppkreving har en karakter som gjør at det for avgiftsformål må være mulig for organisasjonene å oppkreve vederlaget i eget navn og med merverdiavgift basert på egen avgiftsregistrering, og at de som følge av dette ikke anses som formidler avgiftsrettslig. Dette begrunnes særlig med følgende forhold:

- Det typiske ved formidling er at formidler inngår en avtale på vegne av andre og at avtalen anses å være inngått direkte mellom selger og kunden. Betalingen som oppkreves kan normalt spores direkte mellom

kunden og selger, enten ved at betalingen skjer direkte, eller at formidler oppkrever vederlaget og sender det videre til selger med fratrekk av et formidlingshonorar. Videre har kunden et direkte avtaleforhold med selger og kan gå direkte på selger i forbindelse med oppfylling av avtalen, reklamasjoner mv., og formidler vil ikke være ansvarlig for oppfyllelsen av avtalen mellom partene. Typiske formidlingsavtaler av tjenester hvor formidler inngår avtaler mellom en selger og kjøper, kan være butikkens salg av forsikringer på vegne av forsikringsselskap, reisebyråers salg av flyreiser på vegne av flyselskap mv.

- Ved kollektiv oppkreving av rettighetsvederlag er kundens betaling knyttet til at de får en rett til å kunne benytte rettighetene til en ubegrenset eller nærmere begrenset krets av rettighetshavere innenfor ett eller flere rettighetsområder. Rettighetene som stilles til disposisjon til en enkelt kunde vil typisk omfatte hundretusener eller millioner av rettigheter som Organisasjonen forvalter. Typisk vil kunden få rett til fri bruk innen sin virksomhet (evt. med noen begrensninger) av rettighetene som omfattes. Det vanlige er også at vederlaget som kunden betaler er et forhåndsfastsett vederlag som ikke påvirkes av faktisk bruk i avtaleperioden.
- I motsetning til de klassiske formidlingstilfellene, vil det ved kollektiv oppkreving av rettighetsvederlag ikke være mulig å spore vederlaget fra kunden til de enkelte rettighetshavere. I så å si alle tilfellene er det ikke samsvar mellom hvordan vederlaget fra kundene til Organisasjonene beregnes, og hvordan vederlaget betales fra Organisasjonen til rettighetshaverne. Det typiske er at kundens betaling knytter seg til retten til å bruke alle rettighetene, mens utbetalingen fra Organisasjonen til den enkelte rettighetshaver knytter seg til en rekke parametere over faktisk eller antatt bruk av rettighetene relatert til et kollektiv av kunder. Det kan dermed vanskelig sies at det etableres noe direkte avtaleforhold mellom kunden og den enkelte rettighetshaver, som gir den enkelte rettighetshaver krav på et konkret vederlag fra kunden, slik det gjør ved "normal" formidling. Dette er også hovedgrunnen til at det ikke er mulig for avgiftsformål å anse vederlaget fra kunden som oppkrevd på vegne av rettighetshaverne basert på rettighetshavernes avgiftsstatus, da det ikke er noe konkret vederlag som oppkreves fra den enkelte kunden som videreformidles til en konkret rettighetshaver. Deler av vederlaget som oppkreves fra kundene fordeles også til fond, noe som illustrerer at vederlaget ikke kan anses å oppkreves på vegne av konkrete rettighetshavere.
- Også rettslig sett skiller avtaleforholdene seg fra tradisjonelle formidlingstilfeller, ved at kunden gis tilgang til et kollektiv av rettigheter som Organisasjonene forvalter, og at Organisasjonen også vil være ansvarlig for at kunden har tilgang til de rettigheter som inngår i kretsen av rettighetshavere som er oppgitt. Det vil heller ikke være aktuelt at kundene fremmer oppfyllelseskrav eller reklamasjonskrav direkte mot rettighetshaverne, men at disse i tilfelle fremmes mot Organisasjonene.

Basert på det ovennevnte, og ved at Organisasjonene nå har besluttet at de skal starte oppkreving av rettighetsvederlaget fra 1. januar 2022 i eget navn og basert på egen avgiftsstatus, mener vi at dette utgjør grunnlag for registrering av i Merverdiavgiftsregisteret. Forutsetningen for dette må imidlertid være at skatteetaten aksepterer prinsippet om at rettighetene da for avgiftsformål anses som omsatt gjennom Organisasjonene, slik at rettighetshaverne kan utstede faktura for sitt vederlag til Organisasjonene (evt. Organisasjonene utsteder dette på vegne av rettighetshaverne som kjøper iht. bokføringsreglene) basert på rettighetshavers egen avgiftsstatus, og at merverdiavgiften som rettighetshaverne oppkrever vil inngå i Organisasjonenes avgiftsregnskap som inngående merverdiavgift som kan fradragsføres.

Vi vil dessuten påpeke at reelle hensyn tilsier at det ovennevnte bør aksepteres, da det sikrer oppkreving av merverdiavgift på rettighetsvederlag i tråd med lovens system, og at det sikrer at oppkrevd merverdiavgift innbetales til staten, ved at oppkrevd merverdiavgift inngår i Organisasjonenes eget avgiftsregnskap.

3 BESKRIVELSE AV ORGANISASJONENES PLANLAGTE AVGIFTSHÅNDTERING FRA OG MED 1. JANUAR 2022

Som følge av at Organisasjonene starter å oppkreve vederlag i eget navn fra 1. januar 2022, og blir registrert i Merverdiavgiftsregisteret med virkning fra samme dato, vil Organisasjonene fra dette tidspunkt legge opp til følgende avgiftshåndtering:

- Vederlag som oppkreves for rett til bruk av Opphavsrett og Nærstående rettigheter fra norske kunder vil fullt ut avgiftsberegnes ved fakturering fra Organisasjonene til kundene, og inngå i Organisasjonenes eget avgiftsregnskap. Når Organisasjonene oppkrever vederlaget i eget navn, legger Organisasjonene til grunn at ingen del av vederlaget vil omfattes av avgiftsunntaket i mval. § 3-7 (4), som kun omfatter Opphavsrett som omsettes av opphaveren.
- Ved tilsvarende oppkreving fra utenlandske kunder, vil det ikke beregnes merverdiavgift når mottakeren er næringsdrivende, jf. mval. § 6-22 (2). Hvis kundene ikke er næringsdrivende vil det gjøres en vurdering av om rettighetene fullt ut er til bruk i utlandet, jf. mval. § 6-22 (1), og om vederlaget som følge av det er fritatt merverdiavgift.
- Ved utbetaling av vederlag fra Organisasjonene til norske rettighetshavere, vil rettighetshaverne fakturere Organisasjonene for vederlaget som utbetales og avgiftsberegne vederlaget basert på egen avgiftsstatus (alternativt vil Organisasjonene utstede faktura på vegne av rettighetshaverne som kjøper, i overenstemmelse med bokføringsforskriften § 5-2-1). Rettighetshavere som faller inn under avgiftsunntaket i mval. § 3-7, 4. ledd og rettighetshavere som ikke driver i næring vil da fakturere uten merverdiavgift, mens øvrige rettighetsvederlag vil tillegges merverdiavgift. Organisasjonene vil ha full fradragsrett for denne merverdiavgiften, basert på at dette er til bruk i Organisasjonenes avgiftspliktige omsetning til kundene.
- Ved tilsvarende utbetaling av vederlag til utenlandske rettighetshavere vil Organisasjonene i tillegg beregne merverdiavgift etter reglene for kjøp av fjernleverbare tjenester og snudd avregning, jf. mval. § 3-30. Organisasjonene vil ha full fradragsrett for denne merverdiavgiften, basert på at dette er til bruk i Organisasjonenes avgiftspliktige omsetning til kundene.
- Vederlag som utbetales til fond eller kulturelle formål avgiftsberegnes ikke ved utbetalingen.

Vi ber om tilbakemelding med aksept for at Organisasjonene kan innrette seg på denne måten, og evt. veiledning dersom skatteetaten har innvendinger mot dette.

4 ØVRIGE VILKÅR FOR REGISTRERING OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Når det gjelder søknaden om forhåndsregistrering i Merverdiavgiftsregisteret, så presiseres at denne baseres på skatteetatens aksept av ovennevnte prinsipper og avgiftshåndtering (slik beskrevet i punkt 3). Videre vil vi

påpeke at vilkårene for forhåndsregistrering av praktiske grunner, jf. mval. § 2-4 (1) b, er til stede da omsetningen vil overstige registreringsgrensen på NOK 50 000 innen tre uker etter av omsetningen i eget navn igangsettes. Vi vil videre anta at kravet til å drive i næring vil være oppfylt når TONO oppkrever vederlaget i eget navn.

Vi vil imidlertid påpeke at dersom skatteetaten mot formodning ikke vil akseptere ovennevnte prinsipper, vil TONO ta forbehold om at de vil fortsette fakturering i henhold til dagens praksis, hvor TONO fakturerer på vegne av rettighetshavere og ikke anser vederlaget å være egen omsetning. I den forbindelse vil det også være aktuelt å fortsatt anse TONO sin egen virksomhet med oppkreving av vederlag som at denne ikke utføres i næring (i henhold til tidligere uttalelser fra skatteetaten) og at det dermed ikke er grunnlag for registrering av TONO i Merverdiavgiftsregisteret.

Ta kontakt med undertegnede på telefon 982 67017 eller e-post a.fagerhaug@selmer.no dersom det er behov for avklaringer eller ytterligere dokumentasjon.

Med vennlig hilsen
ADVOKATFIRMAET SELMER AS

Are Fagerhaug
Advokat

- Vedlegg 1 - Brev av 20. oktober 2021 til Skattedirektoratet og Finansdepartementet